

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nové povinnosti při výběru zhotovitele a další významné změny při přípravě a realizaci staveb z pohledu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Dne 1. 5. 2016 vstoupí v účinnost ustanovení zákona č. [88/2016](#) Sb. (dále jen „Novela“), kterými se mění zákon č. [309/2006](#) Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen „Zákon“), jakož i další související právní předpisy.

Novela přináší celou řadu změn do vztahů mezi účastníky výstavby, zejm. zadavateli stavby, zhotoviteli, projektanty a koordinátory bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi (dále jen „Koordinátor“). Dále dochází k úpravám ve vztahu k povinnostem zaměstnavatele v oblasti prevence rizik ohrožení života nebo zdraví zaměstnance.

V důsledku Novely dojde od 1. 5. 2016 např. k následujícím změnám:

Povinnosti postupovat při výběru zhotovitele v souladu s požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví při práci

Zákon v ust. § 15 odst. 3 nově stanoví,[1] že zadavatel stavby postupuje při výběru zhotovitele v souladu s požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví při práci s ohledem na práce a činnosti vystavující zaměstnance zvýšenému ohrožení života nebo zdraví na staveništi uvedenými v plánu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi (dále jen „Plán“).[2] S uvedeným ustanovením souvisí § 18 odst. 1 písm. a) Zákona, kde se stanoví, že koordinátor je povinen v dostatečném časovém předstihu před výběrem zhotovitelů předat zadavateli stavby Plán obsahující kromě náležitostí uvedených v § 15 odst. 2 Zákona také přehled právních předpisů vztahujících se ke stavbě, informace o rizicích, které se mohou při realizaci stavby vyskytnout se zřetelem na práce a činnosti vystavující fyzickou osobu zvýšenému ohrožení života nebo poškození zdraví, a další podklady nutné pro zajištění bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí a podmínek výkonu práce, na které je třeba vzít zřetel s ohledem na charakter stavby a její realizaci.

Pro účely Zákona se za zadavatele stavby považuje fyzická osoba, podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba, na jejímž pracovišti vymezeném dočasně k realizaci stavby provádí zaměstnavatel stavbu nebo se na jejím provádění podílí jako zhotovitel stavebních nebo montážních, stavebně montážních, bouracích nebo udržovacích prací bez ohledu na jejich stavebně technické provedení, použité stavební výrobky, materiály, konstrukce, účel jejich využití a dobu jejich trvání (ust. § 3 odst. 1 Zákona).

Vymezení pojmu „zadavatel stavby“ podle Zákona není tedy totožné s legislativní zkratkou „zadavatel“, která je použita v zákoně č. [137/2006](#) Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů.

Dle důvodové zprávy k Zákonu (dále jen „důvodová zpráva“) byla Novela zpracována proto, že

stávající právní úpravu nebylo možné považovat za vyhovující právní stav, který by řádně zajišťoval bezpečnost práce a ochranu zdraví na staveništích a vytvářel podmínky pro snižování počtu pracovních úrazů a smrtelných pracovních úrazů na staveništích.

Předkladatel Novely v důvodové zprávě dále uvádí, že významným nedostatkem současné právní úpravy bezpečnosti práce na staveništích rovněž je, že náklady na opatření související s volbou vhodných pracovních postupů zahrnující požadavky na bezpečnost práce na staveništi nejsou zohledňovány do rozpočtované celkové ceny za zhotovení stavby již ve fázi přípravy stavby před výběrem zhotovitelů.

Vzhledem k záměru zákonodárce[3] vyjádřenému v důvodové zprávě (snižování počtu pracovních úrazů a smrtelných úrazů), ze kterého vyplývá smysl a účel právní úpravy, nelze ze strany zadavatelů k plnění povinnosti uvedené v ust. § 15 odst. 3 přistupovat pouze formálně, ale je vždy třeba sledovat účel, jehož má být předmětným ustanovením dosaženo.

V této souvislosti je třeba uvést, že podle ust. § 580 odst. 1 občanského zákona se za neplatné právní jednání považuje jednání, které se přičí dobrým mravům, jakož i právní jednání, které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje.

I když ust. § 580 odst. 1 občanského zákona hovoří pouze o právním jednání, které odporuje zákonu (o obcházení zákona se nezmiňuje), nepochybně je zákaz obcházení zákona přítomen ve slovech o tom, že to „smysl a účel zákona“ vyžaduje.[4]

Povinnost písemně určit koordinátora již při přípravě stavby

V ust. § 14 odst. 1 Zákona se nově stanoví, že právní jednání zadavatele, kterým určí koordinátora, musí mít písemnou formu. Dále se stanoví časový okamžik, kdy musí být určen koordinátor, a to tak, že koordinátor musí být určen při přípravě stavby od zahájení prací na zpracování projektové dokumentace pro stavební řízení do jejího předání zadavateli stavby.

Záměrem Novely je dle důvodové zprávy posunout moment stanovení koordinátora do období před výběrem zhotovitelů, aby se mimo jiné mohl podílet na zpracování projektové dokumentace (v části týkající se BOZP).

Koordinátor musí být dále určen při realizaci stavby od převzetí staveniště prvním zhotovitelem do převzetí dokončené stavby zadavatelem stavby. Nyní je tedy nově (pro účely Zákona), definována fáze přípravy a realizace stavby.

Z uvedeného vyplývá, že koordinátor nemusí být určen od doby předání dokumentace pro stavební řízení zadavateli stavby do převzetí staveniště prvním zhotovitelem. Tato skutečnost se však zdá být problematická, a to s ohledem na ust. § 18 Zákona, který ukládá koordinátorovi povinnosti pouze ve fázi přípravy a realizace stavby. Od doby předání dokumentace pro stavební řízení zadavateli stavby do převzetí staveniště prvním zhotovitelem není proto koordinátor např. povinen provádět aktualizaci Plánu a provádět další činnosti stanovené prováděcím právním předpisem, tj. nařízením vlády č. [591/2006](#) Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích.

Koordinátorem nemůže být určen zhotovitel, zaměstnanec zhotovitele, ani fyzická osoba, která odborně vede realizaci stavby

Ve stávající právní úpravě bylo stanovena, že koordinátor nemůže být totožný s osobou, která

odborně vede realizaci stavby.[5]

Původní právní úprava tedy dávala prostor k různým výkladům a v ojedinělých případech docházelo k tomu, že koordinátorem byl určován zhotovitel, což bylo v jasném střetu zájmů.

Nová právní úprava (ust. § 14 odst. 2 Zákona) toto výslovně vylučuje a jasně definuje osoby, které nemůžou být určeny koordinátorem stavby.

Rovněž není možné, aby Plán zpracovala jiná osoba než koordinátor (ust. § 15 odst. 2 Zákona).

Od 1. 5. 2015 proto nebude mít žádný význam, aby se zadavatel pokoušel vytvářet různé právní konstrukce smluv, které by směřovaly k obcházení ustanovení § 14 odst. 2 Zákona, zejm. s cílem přenést náklady na činnost koordinátora na zhotovitele. Takovýto postup by byl v rozporu se Zákonem a zadavatel by se mohl vystavit nebezpečí postihu za přestupek či správní delikt.

Nové povinnosti zaměstnavatele v oblasti prevence rizik

Ust. § 9 Zákona upravuje základní povinnosti zaměstnavatele v oblasti prevence rizik v návaznosti na ust. § 102 zákoníku práce.

V ust. § 9 odst. 1 písm. a) se Novelou upřesňují povinnosti zaměstnavatele tak, aby se jeho povinnost zajišťovat a vyhodnocovat rizika a přijímat účinná opatření vztahovala ke všem činnostem, které zajišťuje (nejen tedy pouze k předmětu jeho činnosti jako doposud).

Novela v ust. § 9 odst. 4 písm. d), písm. e) a písm. f) nově ukládá zaměstnavateli tyto povinnosti:

- zajistit v určitých případech účast odborně způsobilé fyzické osoby při pravidelném hodnocení stavu a úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- zajistit součinnost v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany odborně způsobilé fyzické osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik s ostatními[6] zaměstnanci zaměstnavatele, s odborovou organizací, s radou zaměstnanců, se zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, pokud byli u zaměstnavatele zvoleni, a s odborně způsobilou fyzickou osobou k zajišťování úkolů v prevenci rizik jiného zaměstnavatele, jehož zaměstnanci plní své úkoly na pracovišti zaměstnavatele,
- zajistit součinnost odborně způsobilé fyzické osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik s osobami podle § 12 Zákona a s poskytovatelem pracovnělékařských služeb, se kterým má zaměstnavatel uzavřenou smlouvu o poskytování pracovnělékařských služeb.

Dále se v ust. § 9 odst. 7 Zákona stanoví, aby v případě kdy úkoly v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na pracovišti u jednoho zaměstnavatele zajišťuje více odborně způsobilých osob, zaměstnavatel písemně[7] určil, kdy kdo bude provádět koordinaci jejich činnosti.

Další změny zákonů a nařízení vlády č. [591/2006 Sb.](#), o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích

Novela obsahuje celou řadu dalších změn Zákona, jakož i zákona č. [251/2005 Sb.](#), o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. [455/1991 Sb.](#), o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů. Dále se připravuje novelizace nařízení vlády č. [591/2006 Sb.](#), která bude mj. obsahovat novou Přílohu č. 6 – Bližší požadavky na obsah a rozsah Plánu.[8]

Závěr

Za největší přínos novely považuji stanovení povinnosti zadavatelům stavby, aby (v zákonem stanovených případech) při výběru zhotovitele zohlednili rovněž aspekty zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Toto je zcela jistě krok správným směrem, neboť z pohledu mnohých investorů je problematika zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci až na posledním místě.

Dalším významným pozitivem novely je posunutí momentu stanovení koordinátora do období přípravy stavby a jasné stanovení okruhu osob, které nemohou být zadavatelem určení k tomu, aby vykonávali funkci koordinátora z důvodu flagrantního střetu zájmů.

Na druhou stranu však nová právní úprava přinese určité nejasnosti.[9] Dále se Novela dotkne řady právních vztahů podle dosavadní právní úpravy, což by dle mého názoru zasluhovalo podrobnější úpravu v přechodných ustanoveních, které se však věnují pouze otázkám týkajícím se odborné způsobilosti a akreditace k provádění odborné způsobilosti.[10] Jedná se např. o situaci, kdy byl koordinátorem určen dle stávající právní úpravy zhotovitel a stavba bude realizována i po 1. 5. 2016.

Rovněž je otázkou, zda ve světle Novely obстоjí stávající znění vyhlášky č. [499/2006](#) Sb., o dokumentaci staveb (např. posouzení potřeby koordinátora ze strany projektanta se dle této vyhlášky provádí až v rámci dokumentace pro stavební povolení nebo ohlášení stavby;[11] nadbytečně musí souhrnná technická zpráva dokumentace pro provádění stavby obsahovat požadavky na zpracování Plánu[12]).

JUDr. David Falta

[1] V materiálu, který byl předmětem meziresortního připomínkového řízení, bylo navrhováno následující znění § 15 odst. 3 Zákona: Zadavatel stavby je povinen zajistit, aby do ceny za zhotovení stavby pro potřeby výběru zhotovitele byly zahrnuty náklady na splnění požadavků stanovených odstavcem 2.

[2] Plán je třeba zpracovat v případech uvedených v ust. § 15 odst. 2 Zákona.

[3] Záměr zákonodárce lze nalézt v důvodových zprávách, neboť pokud není prokázán opak, je třeba mít za to, že zákonodárce přijal se samotným předpisem i jeho záměr (nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 319/05).

[4] K výkladu ust. § 580 občanského zákoníku více viz. ZUKLÍNOVÁ, M. Právní jednání podle občanského zákoníku č. [89/2012](#) Sb. Praha: Linde Praha a. s., 2013, str. 130 – 133.

[5] Dle ust. § 160 odst. 1 zákona č. [183/2006](#) Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů, stavbu může (pokud není stanoveno jinak) provádět jako zhotovitel jen stavební podnikatel, který při její realizaci zabezpečí odborné vedení provádění stavby stavbyvedoucím.

[6] Vzhledem k tomu, že zaměstnavatel je povinen zajistit součinnost odborně způsobilé fyzické osoby s ostatními zaměstnanci zaměstnavatele, zřejmě se předpokládá, že odborně způsobilá fyzická osoba bude se zaměstnavatelem v pracovním poměru.

[7] Forma tohoto právní jednání musí být nově písemná.

[8] Tento článek je zpracován k právnímu stavu ke dni 25. 4. 2016, přičemž návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. [591/2006](#) Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích, a nařízení vlády č. [592/2006](#) Sb., o podmínkách akreditace a provádění zkoušek z odborné způsobilosti (č. j. 461/16) bude projednán na schůzi vlády dne 27. 4. 2016.

[9] Např. není dostatečně upraven vztah mezi projektantem a koordinátorem.

[10] Pokud má nová právní úprava svými účinky zasáhnout do právních vztahů vniklých na základě dosavadní úpravy, je třeba, aby návrh právního předpisu obsahoval přechodná ustanovení, která

budou způsob a důsledky takového střetu řešit. Více viz. KNĚŽÍNEK, J., MLSNA, P., VEDRAL J., Příprava návrhů právních předpisů – Praktická pomůcka pro legislativce. Úřad vlády České republiky, 2010, str. 100.

[11] Příloha č. 5 vyhlášky č. [499/2006](#) Sb., o dokumentaci staveb, část B. 8 Zásady organizace výstavby, písm. j).

[12] Příloha č. 6 vyhlášky č. [499/2006](#) Sb., o dokumentaci staveb, část A. 5 - B Souhrnná technická zpráva, písm. b).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právní aspekty terapie psychedeliky](#)
- [Význam sportovních pravidel při posuzování odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy](#)
- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulační priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)